

Poštvat děti proti rodičům. Vláda nemá pozitivní vizi, tak zbývá jen nenávisť, vysvětluje Hampl

- CZ24 News | 20. února 2023

ČESKO: Poštvat děti proti rodičům a poštvat manžele proti sobě navzájem je jedním z klíčových rysů liberálnědemokratického vládnutí, říká sociolog Petr Hampl. Dnes to navíc vláda potřebuje ke své svéránné reformě penzí. Takže se vytváří představa, že problém není ani v nesmyslné vládní rozmařilosti ani ve financování cizích válek, ale že tou žábou na prameni jsou lidé nad šedesát

„Kritické myšlení je potřeba zapojovat na všech stupních. Možná bychom mohli zapojovat studenty na středních školách, kteří tomu lépe rozumějí, aby vychovávali rodiče a prarodiče,“ uvedl v týdnu v rozhovoru ministr školství Vladimír Balaš. Co na jeho slova říci?

To, co pan Balaš předvedl, je bez nadsázky nejšílenějším útokem na českou vzdělanost od protektorátu. Na davoském ekonomickém fóru mluví světové špičky o potřebě znovu obnovit výrobní kapacity v zemích EU a kdy se mluví o kritickém nedostatku technické inteligence i středního technického personálu. Začíná tichý závod o to, do kterých evropských zemí se vrátí průmysl. A český ministr přichází s tím, že výuka přírodních věd a technických disciplín je zbytečná a má být dále omezena. Přitom už dnes je to zlomek toho, co děti před generací dobře zvládaly.

A tohle chce ministr nahradit novým oborem: Souhlasem s momentálními názory pana premiéra.

To je něco, co je v dějinách naprosto nevídané.

Za okupace nebo v nejhorší fázi padesátých let bylo školství taky hodně zpolitizované. Ale nikdy to nešlo tak daleko, že by vláda chtěla zrušit znalosti a mít ve školách jenom politické školení, jak to prosazuje pan Balaš.

Vidíte jako sociolog nějaké relevantní údaje, na základě kterých by se dalo říci, že česká mladá generace je lépe vychována v kritickém myšlení, než jejich rodiče a prarodiče se svými životními zkušenostmi v turbulentních dějinách střední Evropy?

Nemylme se. Když pan ministr mluví o tzv. kritickém myšlení, tak tím nemyslí racionální postupy, ověřování faktů, posuzování hypotéz apod. Myslí tím tupý souhlas s vládní propagandou.

V tom smyslu má tedy pravdu. Rodiče ještě zažili svět, kde se diskutovalo. Děti už vyrostly ve světě, kde je každý projev nesouhlasu tvrdě trestán. A některé z nich ani netuší, že by to mohlo být jinak.

To není úplně nová situace. Mladá generace je často otevřenější vůči nastupující moci. Tak tomu bylo ve 30. letech s nastupujícím nacismem, v 50. letech s nastupujícím komunismem a je tak tomu i teď.

Pro natvrdlého poslance Havlíčka znovu: Auta zůstanou úplně stejná, jenom se do nich místo spalovacích motorů bude montovat motor elektrický. Automobilového průmyslu se to vůbec nedotkne, spotřebitelů rovněž ne. Přestaňte otravovat. Děkuji.

— Lukáš Valenta (@Lukas_Valenta) [February 14, 2023](#)

Téma rozdílných názorů mezi generacemi a reakce v mezigeneračních vztazích bylo celkem aktuální i nedávno před druhým kolem prezidentských voleb, když byly v širším měřítku registrovány výhrůžky mladší generace rodičům ve smyslu „jestli budeš volit Babiše, tak neuvidíš vnoučata“. Co toto vypovídá o současné společnosti, že politické postoje takto výrazně vstupují do základních společenských vztahů v rámci rodin?

Nezdá se, že by toho bylo víc než před pěti lety. Tehdy byla společnost rozdělena ještě víc než teď.

Nicméně snaha poštvat děti proti rodičům a poštvat manžele proti sobě navzájem je jedním z klíčových rysů liberálnědemokratického vládnutí. Mnohdy se to daří. Svým způsobem to odpovídá situaci, kdy byl mladý muž z venkova nucen se veřejně zříci svých rodičů – kulaků. V určitém smyslu je dnes takovými kulaky 90 % populace.

Doporučuji svou knihu Cesta z nevolnictví, která je celá právě o generačním konfliktu a o obviňování starších lidí. Vytváří se představa, že problém není ani v nesmyslné vládní rozmařilosti ani ve financování cizích válek, ale že tou žábou na prameni jsou lidé nad šedesát. Ti prý okradli mladou generaci.

Na druhou stranu musím uznat, že ti starší lidé se občas chovají vůči mladým opravdu velmi arogantně a že je vlastně logické, že toho oficiální vládní propaganda využívá.

Jakou aroganci máte na mysli?

Svět, ve kterém jsme vyrůstali my, byl neskutečně přívětivější. Dostali jsme mnohem lepší vzdělání, aniž jsme za něj cokoliv platili. Bylo poměrně snadné pořídit si bydlení. Byl dostatek dobře placených míst, aniž jsme se museli před někým zoufale ponížovat. Bylo snadné zahájit vlastní podnikání.

Lidé z mé generace si často vůbec neumějí představit, jak těžké to dnešní mladí mají. A jejich povýšenecké rady typu „tak pořádně pracujte a vydělejte si jako my“ vyvolávají výbuchy vzteku. Oprávněně.

I v minulosti bývala taková „rebelská“ období, třeba reakce „baby boom“ generace narozené po válce při jejím dospívání v šedesátých letech. V čem se podle vás liší současná generační rebelie mladých od minulosti?

V té již zmíněné knize Cesta z nevolnictví cituji různé psychology a marketingové experty, kteří shodně říkají, že ještě nikdy v dějinách tu nebyla generace zákazníků, kterým by bylo tak snadné prodat něco, co vůbec nepotřebují, a ještě za obrovskou cenu.

Neobvyklé je, že vyrostla generace, která není vůbec rebelská. Když se dnes podíváte, kdo je nejdokonaleji servilní vůči všem projevům moci, jsou to právě mladí lidé. Najdete nějaké projevy rebelství mezi lidmi středního věku a mnohem víc projevů rebelství mezi důchodci, ale mladí jsou dokonale vzorní. Žádná neobvyklá myšlenka, žádný pokus o vzpouru.

Zdůrazňuji ale, že to neplatí o celé té generaci. Vzdělaná a bohatá část mladých je dokonale poníženečně servilní. Ale třeba mladá dělnická a řemeslnická třída tím opovrhne. Pak jsou tu skupiny vysoce inteligentních mladých mužů, kteří zdánlivě žijí v symbióze se systémem, a přitom přemýšlejí, jak ho narušit. Prostě ten obraz je plastičtější. Znovu odkazuji na Cestu z nevolnictví, kde jednu kapitolu věnuji právě mladým rebelům.

Převládá ale přizpůsobení.

Co myslíte přizpůsobením?

Ekonomická situace řadě lidí neumožňuje mít děti. Tak se rozhodnou pro bezdětnost a najdou si nějakou ideologii, která vysvětlí, že je to v zájmu planety.

Nemohou si dovolit vlastní bydlení. Tak se rozhodnou pro pronájem postele ve sdíleném bytě a přesvědčí sami sebe, že je to moderní a úžasné.

Není pro ně stabilní zaměstnání. Tak dojdou k názoru, že je mnohem lepší být „na volné noze“.

Někteří z nich se přizpůsobili tak dokonale, že už by vlastně nechtěli stabilní práci, bydlení a děti, ani kdyby takovou možnost dostali.

Proč je právě Andrej Babiš pro některé skupiny takovým „čertem“, vyvolávajícím emoce přesahující vše, co jsme tu od roku 1989 viděli?

Protože je stále obtížnější zakrýt naprosto neschopnost současného režimu, a to ve všech oblastech. Není dobrá práce, není bydlení, statisíce lidí upadají do bída, další žijí ve strachu a není žádná naděje, že by se to mohlo zlepšit. A k tomu strach z masové migrace, jaderné války nebo nedobrovolného odvedení na východní frontu.

Vláda není schopná vést pozitivní kampaň, protože nemá žádnou pozitivní vizi. Zbývá jen vyvolávání davové nenávisti.

Tentokrát to odnesl Andrej Babiš, ale mohl to být kdokoliv jiný.

Média hlavního proudu důsledně zdůrazňují, že to byl Andrej Babiš, kdo rozpoutal „hnusnou“ předvolební kampaň. Myslíte si, že vina za to, co se kolem voleb odehrávalo, je výhradně na jeho straně?

Hesla o tom, že Andrej Babiš prý údajně vede hnusnou kampaň, ta byla připravena celé měsíce dopředu. Skutečný Andrej Babiš na tom nemohl nic změnit. Fakticky vedl kampaň velmi slušnou, pozitivní a solidní. Jednal o třídu slušněji než jeho soupeři. Když proti němu používali fašistické metody, nikdy to neoplácel. Nikdy za celou kampaň se nesnížil k žádnému zákeřnému podpásovému útoku. Nikdy neútočil na rodiny svých protivníků. Nikdy neposílal své lidi narušovat jejich mítinky.

Možná byl jeho problém v tom, že vedl kampaň až příliš slušnou.

Vrátil bych se k tématu mezigeneračních vztahů. V následujících týdnech pravděpodobně bude docela ožehavé, vláda chce totiž sáhnout do vzorce pro valorizaci důchodů, což se dotkne celé generace seniorů. Jak moc má toto rozhodnutí potenciál rozvrátit mezigenerační solidaritu?

Každé chudnutí narušuje solidaritu. Když zchudne rodina, najednou se začne řešit, kolik se utrácí za které dítě, protože už nemůžete koupit teplou bundu všem.

Ve společnosti to funguje podobně. Klesá životní úroveň důchodců, klesá životní úroveň mladých rodin, klesá životní úroveň mladých singles. Všichni budou mít těžší život. Takže každý bude mít pocit, že ti ostatní trpí málo a on sám že trpí příliš. Solidarity bude ubývat všude, nejen mezi generacemi.

Samozřejmě by to byla úžasná příležitost pro orbánovského státníka, který by přišel s vizí „jsme jeden národ, podporujeme se navzájem“. Ale vidíte ho?

Premiér Fiala dokonce hovořil o tom, že snížení nárůstu důchodů v časech vysoké inflace má za cíl „mezigenerační spravedlnost“ směrem k budoucím generacím. Tím je tedy důchodcům řečeno, že jejich protesty jsou nespravedlivé. Co celkově říci na to, jakým způsobem Petr Fiala, Marian Jurečka a celá koalice (vzpomeňme na arogantní prohlášení Markéty Pekarové Adamové) se staršími generacemi komunikuje?

Premiér Fiala je obyčejný zloděj, nic jiného. O mezigenerační spravedlnosti bychom snad mohli mluvit, kdyby ubral důchodcům a ty peníze přesměroval k mladým rodinám. Jenže premiér Fiala připravuje gigantické přerozdělení od důchodců i dalších chudých lidí k nadnárodním zbrojním korporacím, bankám a nejružnějším mafiím.

Jak podle vás na tyto reformy a další věci, které tato vláda prosazuje (například důraz na agendu obrany v podobě legislativní garance dvou procent HDP na armádu) zareaguje společnost? Můžeme očekávat něco více než demonstrace, kterých jsme byli svědky na podzim a které do značné míry vyšuměly, aniž se cokoliv zásadního změnilo?

Ne, nemůžeme čekat nic jiného než zbytečné demonstrace, případně výbuchy bezmocného násilí. Vzpomeňte si na sedláky u Chlumce. A to musíme vzít v úvahu, že dnešní pracující mají mnohem slabší pozici než tehdejší sedláci, bez jejichž práce na poli se šlechta neobešla. Dnes můžete poslat statisíce lidí na smrt ve zbytečné válce a žádnému top manažerovi ani bankéři nechybějí.

Ke změně došlo až tehdy, když na panovníka začaly tlačit vzdělané a sebevědomé třídy. I tentokrát musí nejdřív vyrůst kontraelita schopnější, vzdělanější a organizovanější než nová aristokracie.

[ZDROJ](#)